

Utbildningsinspektion i grundskolorna Frostviksskolan och Jormvattnets skola

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av rektorsområdet	
Frostvikens rektorsområde	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	25
Skolbarnsomsorg	26
Förskoleklass	4
Grundskola	111
Särskola	2

Rektorsområdets verksamhet bedrivs i Gäddede och i Jormvattnet tre mil från centralorten Gäddede. Förutom rektor består ledningsgruppen inom rektorsområdet av en platschef vid Frostviksskolan, en samordnare vid Frostviksskolans 7-9 verksamhet och en samordnare vid Jormvattnets skola.

Flertalet elever vid de båda skolorna har lång skolväg till skolan och utnyttjar därför skolskjuts.

Enligt beslut i barn- och utbildningsnämnden undervisas förskoleklassens elever och eleverna i årskurserna 1-2 tre dagar i veckan, måndag, tisdag och torsdag.

Frostviksskolan

Verksamheten innehåller förskolor, förskoleklass, grundskolans årskurser 1-9 och skolbarnsomsorg.

Skolbyggnaderna består av en huvudbyggnad från 1957, samt tillbyggnader från 1990-talet. Undervisningen i trä- och metallslöjd och idrott- och hälsa bedrivs i separata byggnader på skolområdet. I samma lokal som idrott- och hälsa finns även bad. I huvudbyggnadens källarplan bedrivs undervisning i kemi. I tillbyggnaden finns förskoleverksamheten samt förskoleklass och årskurserna 1-3.

I huvudbyggnaden finns en cafeteria för eleverna i årskurserna 6-9 som sköts av elever i årskurs 7, samt ett uppehållsrum med Tv, stereo och spel.

I skolans lokaler bedrivs även undervisning av vuxna i Kraftcentrums regi.

Jormvattnets skola

Verksamheten innehåller förskola, förskoleklass, skolbarnsomsorg samt grundskolans årskurser 1-6.

Skolan bedrivs i en äldre träbyggnad i två plan. Årskurserna 1-3 och årskurserna 4-6 undervisas på övervåningen. Där finns även lokal för undervisning i idrott och hälsa. I anslutning till klassrummen på övervåningen finns datorer för eleverna. Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg finns på nedervåningen. På nedervåningen finns även matsal. Skolgården innehåller väl tilltagna ytor samt viss begränsad material för rastverksamhet.

Genomförandet av inspektionen i Frostvikens rektorsområde

Skolverket sände den 27 april 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Frostvikens rektorsområde har bestått av undervisningsråden Stefan Persson och Anders Nylander. Besök i rektorsområdet inleddes den 15 november och avslutades den 18 november 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Frostvikens rektorsområde, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

Inspektionen inom rektorsområdet har koncentrerats till verksamheterna omfattande årskurserna 1-6 vid Frostviksskolan och Jormvattnets skola, samt förskoleklassen vid Frostviksskolan. I Frostvikens rektorsområde genomfördes formella intervjuer med rektor, personal, elever samt föräldrar. Lektioner i grundskolan, särskilt i årskurserna 2, 6 och 9, och förskoleklassen besöktes.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Enligt rektor fanns vid inspektionstillfället inga aktuella fall av kränkande behandling inom rektorsområdet.

Frostviksskolan

Det fria arbetssätt som tillämpas, särskilt för de äldre eleverna på skolan, innebär att eleverna får ta ett stort eget ansvar för utbildningen. Föräldrarna ifråga-

sätter om det kan bli ett för stort ansvar för många elever. De äldre eleverna anser dock att man lärt sig att arbeta på detta sätt och att det fungerar bra.

I huvudsak anser de äldre eleverna att det är en bra gemenskap mellan personal och elever. I en liten ort träffas man även på fritiden.

Enligt personalen förekommer mycket litet förstörelse eller klotter på skolan. Verksamheten är trygg för barn med handikapp. Kränkningar förekommer på skolan men situationen har förbättrats. Särskilt flickor kan utsättas för kränkningar. Personalen försöker vara observant på det som händer i skolan och på skolgården.

De yngre eleverna uppger sig trivas i skolan och tycker att det mesta i skolan är roligt. De flesta eleverna är snälla på skolan men det finns även elever som bråkar och går runt och slåss med pinnar eller utsätter andra elever för verbala kränkningar. Det finns vuxna ute på raster, men det händer oftast saker på morgonen före skolans start när inte alltid vuxna finns ute. Enligt personalen finns ingen personal ute på skolgården på morgonen innan skolan börjar. Pojkar och flickor blir behandlade lika av personalen enligt eleverna.

Sammantaget anser de yngre eleverna att det är ganska mycket bråk på skolan. Elever har också sönder saker som andra elever byggt. Enligt dessa har det hänt att elever inte velat gå kvar på skolan på grund av trakasserier.

Enligt de äldre eleverna förekommer slagsmål och fula ord, även könsord, mellan eleverna. Vissa elever blir oftare utsatta. Problem i den sociala samvaron mellan integrerade särskoleelever och övriga elever på skolan förekommer.

Föräldrar uppger att det är mycket strul i form av hårt språk och nidord mellan elever. I vissa klasser har eleverna det jättejobbigt. Vissa elever utsätts mer än andra. Enligt föräldrarna arbetar dock skolan och rektor tydligt för att förbättra situationen.

Föräldrarna till de äldre eleverna anser trots det att det i huvudsak är lugnt på skolan. Kränkningar förekommer men åtgärdas av skolan. Hårt språk med svordomar och könsord förekommer både mot pojkar och flickor. Även inspektörerna upplevde under besöket situationer med svordomar och otrevlig samtalston mellan eleverna.

Jormvattnets skola

Enligt personalen har vissa elever svårt att umgås med varandra. Att elever är "fula i munnen" mot varandra förekommer. Intriger, bråk och andra kränkningar förekommer också vid skolan.

Vid inspektionen framkommer att eleverna har upplevt sig utsatta för kränkningar från personal vid skolan. Det uppfattas ibland som svårt att föra en dialog mellan elever och personal. Samordnaren uppges vara den person som eleverna kan tala med när problem uppstår. Vissa elever uppfattas vara favoriserade vid skolan – "vissa är favoriter och vissa är hackkycklingar".

Enligt eleverna förekommer ingen mobbning, men däremot småbråk eller någon gång utfrysningar. Personalen tar inte alltid tag i problemen. Detta kan bero på vilka elever som är inblandade. Ibland vill eleverna lösa detta själva. Det kan

bli värre när lärarna lägger sig i. Trots allt anser eleverna att man trivs i skolan men att man längtar till rasterna, och att det är bra sammanhållning bland eleverna.

Ordningsreglerna, som eleverna själva varit med och tagit fram, följs ej enligt eleverna. Svordomar och skällsord förekommer liksom könsord.

Skolan kännetecknas av föräldrarna som en liten skola där alla känner varandra, umgås med varandra och känner sig trygga. Eleverna umgås över ålders- och könsgränser. De yngre eleverna är inte rädda för de äldre eleverna. Enligt de yngre eleverna händer det dock att man är rädd för någon annan elev. Enligt de intervjuade föräldrarna råder god kontakt mellan personal och elever.

De yngre elevernas föräldrar anser att klimatet mellan eleverna i huvudsak är bra på skolan. Elever kan vara ledsna ibland och bli slagna. Även hårt språk förekommer på skolan. Miljön har dock förbättrats enligt föräldrarna. På en liten skola med få elever riskerar ibland någon elev att bli utanför.

De äldre elevernas föräldrar anser att kränkande behandling förekommer mer än normalt på en så liten skola. Det finns en tydlig rangordning mellan eleverna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten inom detta område ej håller godtagbar kvalitet. Kränkningar förekommer i stor utsträckning på båda skolorna. Kränkningar förekommer såväl mellan elever som mellan personal och elever. Kränkningarna är av både verbal och fysisk natur.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Resultaten från de diagnostiska proven i årskurs 2 för läsåret 2003/2004 visar att alla elever vid Frostviksskolan klarade målen i svenska, och att nästan alla elever klarade målen i matematik.

I de nationella ämnesproven för årskurs 5 klarade alla elever målen i svenska och engelska, även om några prov i svenska låg nära gränsen för godkänt. Någon elev klarade inte målen i matematik.

I de diagnostiska proven i årskurs 7 blev alla elever godkända i svenska och matematik, medan någon elev ej blev godkänd i engelska. Några elever blev med viss tvekan godkända i matematik.

Frostviksskolan

Skolledning och personal undersöker hur rektorsområdets elever klarar sig vid övergång till gymnasieskolan. Man jämför sig med elever från de övriga skolorna i kommunen. Resultaten har hittills bedömts som goda. Föräldrar med erfa-

renhet från andra skolor anser att eleverna har goda kunskaper jämfört med andra skolor.

Andelen elever som är behöriga till nationella program i gymnasieskolan är hög. Vårterminen 2003 var alla elever behöriga till nationella program. Genomgående under senare år har alla elever varit behöriga utom vid något tillfälle där någon enstaka elev ej varit behörig.

Genomsnittligt meritvärde för elever i årskurs nio vid Frostviksskolan vårterminen 2003 (219,2) var klart högre än såväl kommunen som helhet (206,2) som hela riket (205,4). Skillnaderna i resultat mellan pojkar (196,0) och flickor (246,0) var stora. Könsskillnaderna var dock extremt stora vårterminen 2003. Enligt skolledningen var könsskillnaderna mindre 2004.

Skolan genomför diagnostiska prov i årskurserna 2 och 7, samt nationella prov i årskurserna 5 och 9. Skillnaderna i resultat mellan pojkar och flickor har diskuterats på skolan. Enligt personalen finns det stora skillnader i resultat mellan pojkar och flickor, till pojkarnas nackdel. Några åtgärder har dock ännu inte genomförts.

Personalen har konkretiserat de nationella betygskriterierna i ämnena. Eleverna har fått mål och betygskriterier i de olika ämnena. Eleverna riktar sedan in sig mot vissa betygsnivåer. Det slutgiltiga betyget kan därefter bara sänkas inte höjas. Examination sker genom prov, specialarbeten eller andra redovisningar. Det praktiska arbetet i ämnena sker i grupper efter valda betygsnivåer. Eleverna anser att de betyg som sätts är rättvisa.

De yngre eleverna tycker att de lär sig mycket i skolan, samtidigt som undervisningen är bra och intressant. Lärarna pratar med eleverna om hur det går och vad man skall bli bättre på.

Elever och föräldrar informeras om mål och betygskriterier under utvecklings-samtalen

Jormvattnets skola

Diagnostiska prov genomförs normalt i årskurs 2 och nationella ämnesprov i årskurs 5. Läsåret 2003/2004 genomfördes inga diagnostiska prov i årskurs 2. Resultaten som helhet bedöms som goda även om inte alla elever klarar målen fullt ut.

Eleverna ger vid inspektionen intryck av att ha goda kunskaper, samt att vara vana och duktiga i att redovisa uppgifter skriftligt och muntligt.

Enligt föräldrarna upplevs skolans elever ha goda kunskaper när de går vidare till Frostviksskolan i Gäddede och gymnasieskolan i Strömsund.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten inom rektorsområdet håller god kvalitet. Skillnaderna i resultat mellan pojkar och flickor behöver analyseras ytterligare för att lämpliga åtgärder skall kunna vidtagas för att minska skillnaderna.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Inom rektorsområdet finns en handlingsplan mot mobbning och kränkande behandling. Planen innehåller mål, förebyggande arbete, åtgärder på skolnivå, åtgärder på individnivå och åtgärder av skolläddning. Dokument finns även framtaget för att dokumentera händelser och åtgärder vid mobbning och kränkningar.

Frostviksskolan

Enligt de yngre eleverna är det ibland oroligt på lektionerna, med skrik och bråk. Eleverna har hörselkåpor att ta på när det är högljutt.

Kompissamtal genomförs i årskurserna 2 och 3 på fredagar. Då löses konflikter både inom klassen och mellan klasser. Skolan har även samtalsgrupper för de äldre eleverna där eleverna får ta ställning till olika etiska frågeställningar.

Två flickor i årskurs 8 är elevskyddsombud. Deras uppgift är huvudsakligen att vara "vakande ögon" – att tala om för personalen vad som händer på skolan. Elevskyddsombuden har genomgått utbildning för detta uppdrag.

Intervjuade elever har inte sett någon handlingsplan mot kränkande behandling. Eleverna känner inte heller till att det finns elevskyddsombud eller hur skolan allmänt arbetar mot kränkande behandling. Inte heller har eleverna sett någon kvalitetsredovisning eller lokal arbetsplan för skolan.

Enligt personalen har handlingsplanen mot kränkande behandling diskuterats på personalkonferenser. Någon tydlig information till föräldrar och elever om handlingsplanen har dock inte genomförts. Enligt rektor har den lokala arbetsplanen, där ordningsregler och mobbningsplan ingår, genom skolrådet varit ute på remiss till föräldrarna. Dokumenten finns även utlagda på skolans hemsida. Föräldrarna har också deltagit i möten där kommunens mobbningsexpert föreläst. Något utarbetat system för att upptäcka kränkningar finns inte på skolan.

Ordningsreglerna för skolan är kända av föräldrarna. Eleverna känner till ordningsreglerna som finns anslagna i skolan. Dessa har tagits fram av elevrådet för många år sedan, men har ej diskuterats av nuvarande elever.

Klassråd och elevråd finns på skolan. Separata elevråd finns för årskurserna F-5 och 6-9. Enligt eleverna fungerar dessa bra. Klassråden genomförs i första hand i de äldre årskurserna, medan man pratar mera informellt tillsammans i de lägre åldrarna. Eleverna leder klassrådet och utser ordförande och sekreterare. Elev-

rådet träffas ungefär varannan vecka. På skolan finns två elevskyddsombud som deltar vid skyddsronder.

Elevinflytandet i undervisningssituationen varierar mellan olika lärare. Eleverna har många förslag och får enligt personalen vara med och bestämma. De får till exempel planera idrotts- och friluftsdagar. Eleverna anser att deras inflytande i undervisningssituationen är begränsat. Det kan handla om att välja område att arbeta med i boken i vissa ämnen.

Föräldrainflytandet kanaliseras huvudsakligen genom det skolråd som finns. Där tas föräldrarnas synpunkter till vara och skolan förmedlar synpunkter till föräldrarna. Information ges även på skolans hemsida.

Jormvattnets skola

Vid inspektionen framkommer kritiska synpunkter mot hur skolan praktiskt hanterar situationer med kränkningar. Det fungerar inte alltid bra när personalen tar upp problem i klassrummet inför alla elever och ”skäller ut vissa elever”.

Eleverna känner inte till om skolan har något handlingsprogram mot kränkande behandling.

Enligt föräldrarna har arbetet kring kränkande behandling diskuterats i skolrådet. Värdegrundsfrågorna har även diskuterats på föräldramöten för hela skolan. Föräldrarna känner till att ett handlingsprogram mot kränkande behandling finns. Programmet ingår i den lokala arbetsplanen. Föräldrarna har dock inte deltagit i framtagandet av handlingsprogrammet. Skolrådet har beretts tillfälle att lämna synpunkter på handlingsprogrammet. Kunskapen om handlingsprogrammet hos föräldrarna är begränsad. Föräldrarna anser att handlingsprogrammet ej följs i praktiken. Det generella arbetet med värdegrundsfrågorna behöver förbättras i kommunen.

Föräldrar anser att värdegrundsarbetet är svårfångat. Det ifrågasätts om det ger någon effekt. Arbetet anses inte vara självklart hos elever eller personal. Vissa föräldrar anser att eleverna i stor utsträckning får reda ut problemen själva och att personalen inte alltid tar problemen på allvar. Eleverna får för litet stöd från skolan. Föräldrarna anser att mer utbildning i konflikthantering behövs vid skolan.

Föräldrarna uppger att ordningsregler finns på skolan och att barnen är duktiga på att sköta detta och ge synpunkter på ordningsreglerna. Föräldrarna får information om ordningsreglerna på föräldramöten.

Föräldrarna har inte deltagit i utvärderingar av verksamheten. Föräldrarna anser vidare att ett större föräldradeltagande i verksamheten behövs.

Klassråd och elevråd finns vid skolan. I elevrådet deltar elever från årskurserna 3-6. Eleverna utser ordförande och sekreterare. De intervjuade eleverna anser att elevrådet inte fungerar bra. Endast deltalfrågor diskuteras, exempelvis försäljning av kakor. Enligt eleverna är även inflytandet i undervisningssituationen begränsat. Det är i huvudsak vid forskningsuppgifter som eleverna kan påverka undervisningen. Eleverna anser att det som gäller på skolan är att ”vara tyst och lugn samt att inte säga emot”.

Föräldramöten genomförs minst en gång per termin, eller efter behov. Kontaktbok och månadsbrev används för kontakten mellan hem och skola. Kontakterna mellan hem och skola har förbättrats. Enligt föräldrarna är det nu ett öppnare klimat att diskutera verksamheten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att verksamheten inom detta område håller godtagbar kvalitet vid Frostviksskolan, men ej godtagbar kvalitet vid Jormvattnets skola. Kunskapen kring handlingsprogram mot kränkande behandling och delaktighet vid framtagandet hos elever och föräldrar måste öka vid båda skolorna. Det praktiska arbetet mot kränkande behandling måste förbättras, särskilt vid Jormvattnets skola. Elevinflytandet bör förbättras, såväl det formella elevinflytandet som elevinflytandet i undervisningssituationen. Särskilt gäller detta Jormvattnets skola.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Frostviksskolan

Rektor anser att den röda tråden man försöker följa genom hela utbildningen är viktig. I lärandesituationen utgår skolan ifrån en grundnivå som flertalet elever bör klara av. Viktigt är också att elevens eget ansvarstagande blir större med ökad mognad. Skolans arbete varierar mellan ett mer strukturerat arbetssätt och ett friare arbetssätt som kan kallas individuell kunskapssökning. Det skall finnas utrymme för alla att utvecklas. Elever i de högre årskurserna sätter upp sina egna betygsmål i början av höstterminen och kring dessa förs sedan resone-mang vid utvecklingssamtalen.

Årskurserna 1-3 arbetar utifrån ett elevaktivt och kreativt arbetssätt. Skolan försöker individanpassa undervisningen genom material i olika svårighetsgrader. Vidare arbetar man med det fria skrivandet, läsinläring grundat på LUS samt elevutvärdering av läsåret.

Enligt personalen för de yngre eleverna innebär de små undervisningsgrupperna möjlighet till individualisering med eleven i centrum. Eleverna kan känna sig trygga inom det lärarlag där undervisningen bedrivs. En positiv påverkan på verksamheten har enligt personalen också den samsyn om verksamheten som finns inom personalgruppen.

I årskurserna 4-9 arbetar man mycket utifrån ett kunskapssökande och elevaktivt arbetssätt. Loggbok används för att eleverna skall visa att de kan ta ett allt större ansvar för sitt arbete.

Enligt personalen för de äldre eleverna använder man sig av ett fritt arbetssätt, med mycket individualisering och deltagande i projekt. Den lilla verksamheten innebär stora möjligheter till dialog och att ta hand om alla elever efter deras olika behov. Elevkonferenser används som forum för överlämningar av elever där stödbehov och andra problem diskuteras.

Undervisningen i idrott och hälsa genomförs till stora delar könsuppdelad, med pojkar för sig och flickor för sig. Enligt personalen är detta positivt för eleverna, särskilt för flickorna som får större utrymme.

De äldre eleverna beskriver att man ofta sitter utspridda i skolan och arbetar individuellt eller i grupper. Lärarna går runt och hjälper eleverna. Det handlar enligt eleverna om ett målstyrt arbete som fungerar bra. Viss ämnesintegration förekommer.

De yngre eleverna är nöjda med den undervisning man får. Särskilt naturskolan, där elever från förskoleklass till årskurs 3 arbetar tillsammans, är bra. Schemat är det samma varje vecka, medan arbetsområden växlar. Alla arbetar med olika saker inom samma område. Eleverna använder datorer när det behövs.

De integrerade särskoleeleverna deltar i huvudsak i grundskolans verksamhet. Viss osäkerhet råder hos personalen om eleverna läser efter särskolans kursplaner. Enligt personalen är det svårt att ge dessa elever den utbildning de skulle få på en specialiserad särskola. Personalen anser att det är tveksamt om de har full kompetens för att undervisa särskoleelever. Integreringen upplevs som svårare ju äldre eleverna blir.

I förskoleklassen arbetar man integrerat med grundskolans årskurs 1 utifrån arbetsscheman som är olika varje dag. Verksamheten bedrivs under tre dagar i veckan. Föräldrarna uppger sig vara nöjda med verksamheten även om informationen om verksamheten är bristfällig. Enligt rektor är målen med verksamheten att barnen skall känna trygghet tillsammans med de äldre barnen och tycka att det är roligt i skolan, samt att få känna nyfikenhet och lust att lära innan skolstarten.

Enligt rektor och personal är den påtvingade integreringen i grundskolan, beroende på det låga elevantalet för förskoleklassen, ett problem. Verksamheten skulle kunna vara helt annan om förskoleklassen var en egen grupp. Eleverna deltar i grundskoleelevernas praktiska arbete, men har i övrigt egna material. Inget samarbete sker mellan förskola och förskoleklass.

Specialläraren lägger upp skolarbetet i samarbete med klasslärare, ämneslärare och assistenter. Specialläraren tränar också vissa moment i mindre grupp eller enskilt. Enligt rektor skiftar specialundervisningen mellan samordnad undervisning i klass och undervisning enskilt eller i liten grupp, allt efter de individuella behoven.

Det finns många elever med åtgärdsprogram på skolan. Ungefär var sjätte elev i grundskolan har åtgärdsprogram. De flesta av dessa handlar om inlärningsproblem, särskilt i ämnena matematik och svenska.

Elevvårdskonferens genomförs när skolan får signaler om att elever far illa. Tidigare var det oklart när elevvårdskonferens skulle hållas, men genom ett

beslut från Skolverket har detta tydliggjorts. Rektor deltar alltid i konferenserna, och ett önskemål från skolledningen är att även föräldrar deltar.

För elever med behov av anpassad studiegång ansöker rektor om detta till nämnden som fattar beslut.

Föräldrarna är i stort sett nöjda med skolans verksamhet. Särskilt lyfter man fram stor andel behöriga lärare, små klasser och närheten till naturen. Positivt är också att eleverna i skolan kan ta jägarexamen. Föräldrarna efterlyser mer resurser till stöd. Man anser att resurserna har minskat de senaste åren. Eleverna får inte det stöd de behöver enligt föräldrarna. Vidare efterfrågas mer av stimulans och utmaningar för de duktiga eleverna.

Eleverna uppger att man oftast får stöd när man behöver det. Stöd ges såväl av klasslärare som specialläraren. Stöd som ges av specialläraren ges alltid utanför ordinarie klass eller grupp enligt eleverna.

Ett föräldramöte för hela skolan genomförs varje läsår, medan klassmöten genomförs oftare. Utvecklingssamtal sker varje termin. Såväl föräldrar som elever är relativt nöjda med utvecklingssamtalen. Föräldrar och elever anser sig också ha möjlighet att påverka innehållet i utvecklingssamtalen. Sammanställningar av studieresultat presenteras och elevernas uppförande och trivsel diskuteras. Elever och föräldrar informeras om mål och betygskriterier under utvecklingssamtalen. I vissa klasser upplever föräldrarna utvecklingssamtalen som för mycket envägskommunikation från läraren kring elevernas resultat, och efterlyser en bredare diskussion kring elevens totala skolsituation. Ingen automatisk återkoppling sker heller från lärarna kring elevens resultat på nationella prov. Som helhet anser föräldrarna att det är lätt att få kontakt med lärarna. Utvecklingssamtal genomförs även i förskoleklassen.

Jormvattnets skola

Inlärningsstoff presenteras på ett sätt som ger eleven positiva förväntningar. Därefter väljer eleverna mängden stoff, nivå och redovisningsform utifrån sin egen förmåga. Arbetet bedrivs som enskilt arbete och grupparbeten. Gemensamma genomgångar av veckans arbete i början av varje vecka.

Den åldersintegrerade undervisningen medför att verksamheten bedrivs mycket individualiserat eller i grupper. Planering av arbetet genomförs tillsammans med eleverna. All personal vid skolan samarbetar och arbetar med alla elever vid olika tillfällen.

En dag varannan vecka genomförs undervisning i slöjd och språkval samt bad i Gäddede.

Enligt personalen förekommer temaarbeten återkommande vid skolan. Det kan röra sig om ljusstöpnings eller månadsteman i form av kompislekar och diskussioner kring "fair play".

De äldre eleverna uppger att tematiskt arbete inte förekommer vid skolan. Användningen av experiment eller laborativt arbetssätt är också mycket begränsat. Eleverna anser också att det varit ett tydligt fokus på religionsundervisning, egentligen kristendomsundervisning, i de tidigare årskurserna. De yngre elever-

na anser att de får göra experiment ganska ofta. Ibland får man också vara ute i naturen.

Enligt de yngre elevernas föräldrar kännetecknas verksamheten av flexibilitet där närheten till naturen tillåts påverka utformningen. Föräldrarna är nöjda med det stöd eleverna får. Stödet ges i huvudsak utanför ordinarie klass eller grupp.

De äldre elevernas föräldrar anser att eleverna får mycket läxor. Vanligt är att eleverna får en läxa per dag samt uppgifter som eleverna inte hunnit med i skolan. Läromedlen upplevs som styrande av undervisningen. Forskning genomförs i vissa ämnen.

Enligt personalen räcker inte tiden till för att ge alla elever det stöd de behöver. Eleverna befinner sig på så olika nivåer. Klassläraren i årskurs 1-3 arbetar även som speciallärare tre lektioner i veckan. Alla elever som har stödsatser har utarbetade åtgärdsprogram.

De äldre eleverna anser att det ibland är svårt att få hjälp på lektionerna. Det kan innebära att det inte blir så mycket gjort på vissa lektioner.

Åtgärdsprogram utarbetas för elever som behöver stöd. Enligt föräldrarna fungerar arbetet med åtgärdsprogram bra. Eleverna deltar vid framtagandet av åtgärdsprogrammen.

Utvecklingssamtal genomförs varje termin. Där diskuteras hur barnen mår, skolarbetet och kompisrelationer på skolan. Utvecklingssamtalen förbereds med skriftlig information som kommer till hemmet. Denna jämförs med tidigare resultat. Eleverna anser att det är lärare och föräldrar som samtalar medan eleverna svarar på frågor. Eleverna känner sig inte kunna uttrycka vad man tycker under utvecklingssamtalen. Föräldrarna anser att såväl elever som föräldrar kan påverka utformningen av utvecklingssamtalen.

Kontaktbok finns i årskurserna 1-3 för kontakter mellan hem och skola, och uppskattas av föräldrarna. Resultat från nationella prov återkopplas inte automatiskt till föräldrarna vid utvecklingssamtalen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att verksamheten inom detta område håller god kvalitet. Verksamheten för integrerade särskoleelever och elever i förskoleklassen behöver ses över för att säkerställa att de står i överensstämmelse med läroplaner och kursplaner. Måldiskussioner behöver genomföras för verksamheten i förskoleklassen. Stöd till elever bör i större utsträckning ges inom ordinarie klass eller grupps ram. Utvecklingssamtalens genomförande kan utvecklas.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Rektorsområdet leds av en rektor som till sitt stöd har tillgång till en platschef för förskolan respektive F-3 verksamheten inklusive skolbarnsomsorgen. Dessutom finns två samordnare på 10 procent för Jormvattnets skola och verksamheten för årskurserna 4-9. Den sistnämnda samordnaren är även vikarie för rektor vid behov.

En lokal arbetsplan finns för hela rektorsområdet för läsåret 2004/05. Den innehåller visioner, mål inom olika verksamhetsområden, ordningsregler, handlingsplan mot mobbning och kränkande behandling samt instruktioner för elevvårdarbete. Den lokala arbetsplanen revideras varje vår.

En gemensam kvalitetsredovisning finns för rektorsrådets båda skolor. Enligt rektor är det oklart om förskoleklassen omfattas av kvalitetsredovisningen.

Registerkontroll genomförs alltid vid nyanställningar vid båda skolorna.

Frostviksskolan

Föräldrarna anser att ansvarsfördelningen mellan rektorn och platscheferna är oklar. Även kunskapen om ledningsorganisationen var begränsad.

Varje tisdag genomförs arbetsplatsträffar för all personal, och den första tisdagen i varje månad genomförs möten med personalen inklusive representanter från förskola och fritidsverksamhet.

Jormvattnets skola

En av lärarna på Frostviksskolan har en tjänstgöring på 10 procent som samordnare vid Jormvattnets skola. Tidigare fanns en platschef vid skolan. Samordnaren finns en dag i veckan på skolan. Rektor besöker skolan en gång i månaden.

Personalen anser att den lokala arbetsplanen har svag styrförmåga. Den upplevs inte som känd i verksamheten och inte heller som genomarbetad.

Kvalitetsredovisningen upplevs av personalen som i stor utsträckning utarbetad av rektorn. Begränsad diskussion har förts kring kvalitetsredovisningen med personalen. Kunskapen kring den blir därmed begränsad.

Eleverna är besvikna över hur sällan rektorn besöker skolan. Enligt eleverna ”bryr sig rektor inte om Jormsskolan”.

Kunskapen om ledningsorganisationen med rektor och samordnare varierar hos föräldrarna. Ansvarsfördelningen upplevs inte som tydlig.

Vid föräldraintervjuer framkommer att föräldrar efterlyser mer kraft från skolledning och förvaltningsledning för att lösa problem. Stöd till rektorn och personalen saknas från central nivå enligt föräldrarna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att verksamheten inom detta område håller godtagbar kvalitet. Ledningsorganisationen med rektor, platschefer och samordnare behöver tydliggöras. Den lokala arbetsplanen behöver utvecklas så att dess styrförmåga på hela verksamheten blir tydlig. Kunskapen kring kvalitetsredovisningen kan öka. Rektorns kontakter med, och närvaro på, Jormvattnets skola bör öka.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Språkval genomförs från årskurs 6. De språk som erbjuds är tyska eller engelska/svenska. Försök har gjorts att rekrytera ytterligare språklärare, särskilt i spanska där stort elevintresse finns, men utan framgång. Om eleverna skall läsa tyska måste man välja det i årskurs 6. Många elever skulle vilja läsa franska eller spanska enligt eleverna, särskilt spanska. Elever ifrågasätter om man lär sig något extra i engelska om man har detta språkval.

Modersmålsundervisning erbjuds om önskemål finns och där utbildad personal finns att tillgå.

Frostviksskolan

Elevers val genomförs med 80 minuter per vecka i årskurserna 6-9, medan de yngre eleverna har 60 minuter per vecka. Eleverna väljer utifrån en blankett som innehåller skolämnen samt jägarexamen. Eleverna är nöjda med genomförandet av elevers val. Man får det man valt.

Skolhälsovård genomförs i den omfattning som författningarna förskriver. Skolsköterskan finns tillgänglig två dagar i veckan. Föräldrarna har informerats om skolsköterskans mottagningstider samt telefonnummer till skolläkaren. Kurator finns i Strömsunds tätort. Enligt personalen är det svårt att få tillgång till kuratorsstöd, och det upplevs även svårt att få kontinuitet i kuratorskontakter-

na. Egen skolpsykolog saknas i kommunen. Enligt rektor har psykolog från Östersund anlitas vid behov.

Enligt föräldrarna tas inga avgifter ut för skolans verksamhet. Ibland har dock eleverna med sig matsäck vid utflykter. Eleverna uppger att man samlar till en klasskassa. Det kan röra sig om 200 kronor i månaden beroende på antal elever i klassen. Klasskassan skall användas till en klassresa.

Jormvattnets skola

Elevers val genomförs med 60 minuter per vecka i årskurs tre och 120 minuter per vecka i årskurserna 4-6. Utbudet består av bild, idrott, data, hemkunskap och läsläsning. De yngre eleverna är mest nöjda med genomförandet.

Eleverna har inte regelbunden tillgång till skolhälsovård på skolan. Skolsköterskan kan besökas i samband med besök i Gäddede. Vid behov besöker skolsköterskan skolan i Jormvattnet. Skolläkaren kan man få kontakt med via skolsköterskan. Vid behov av skolpsykolog eller skolkurator använder man sig av barnpsykiatri i Östersund. Enligt föräldrarna finns ingen tillgång till detta via skolan.

Föräldrarna uppger att eleverna inte lägger några pengar till klasskassan. Till klasskassan samlas medel in via olika aktiviteter.

PRAO genomförs i begränsad omfattning. De äldre eleverna uppger att de haft en dag vartannat år.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att verksamheten inom detta område håller godtagbar kvalitet. Möjligheterna att öka utbudet inom språket måste undersökas. En översyn av avgifter och kostnader för eleverna behöver göras.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Kompetensutvecklingen anses vara ett problem för personalen eftersom rektorsområdet ligger långt ifrån de centrala delarna av kommunen. Gemensam kompetensutveckling i kommunen innebär stora reskostnader och långa restider. I huvudsak har rektorsområdet endast en ämneslärare i varje ämne vilket minskar möjligheten till utbyte med lärare inom samma ämne. Personalen anser att kompetensutvecklingen är ett angeläget utvecklingsområde.

Personalen har i huvudsak utbildning för den verksamhet som bedrivs. Brister påtalas i den samlade elevvårdskompetensen inom kommunen. För den samlade kommunala skolverksamheten finns i Strömsund endast en kurator. Skolpsykolog saknas helt i kommunen.

Datortillgången vid båda skolorna är god och datorerna används i stor utsträckning inom undervisningen.

Frostviksskolan

Enligt personalen finns brister i skolans lokaler. Skolan är inte förändrad sedan den byggdes 1957. I huvudbyggnaden finns hiss för elever med funktionshinder och handikapptoaletter. Lokalerna är inte anpassade för skolans arbetssätt, särskilt saknas grupprum. Även skolans utemiljö är dåligt planerad enligt personalen.

Föräldrarna anser att skolgården och utemiljön i allmänhet behöver förbättras. Mer material för de äldre eleverna behövs också i rastverksamheten. Idrottssal med duschar samt miljön i trä- och metallslöjdsalen behöver förbättras.

Enligt föräldrarna finns äldre inaktuella läromedel vid skolan. Eleverna klagar över läromedel som innehåller kladd och inskrivna uppgifter. Eleverna anser också att läroböckerna är gamla och tråkiga.

Jormvattnets skola

De äldre eleverna uppfattar läromedlen som gamla och tråkiga. Vissa läromedel är även inaktuella. Föräldrarna anser att läromedlen är en blandning av nya, fräscha läromedel och äldre, slitna läromedel med klotter i.

Lokalerna är gamla men fungerande. Grupprum saknas vilket medför att korridorer får användas i undervisningen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att verksamheten inom detta område håller godtagbar kvalitet. Tillgången till elevvård behöver öka. Miljön inomhus och utomhus kan förbättras vid Frostviksskolan. En översyn av läromedelsstandarden bör göras vid båda skolorna. Möjligheterna till kompetensutveckling bör förbättras.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Frostvikens rektorsområde övergripande håller godtagbar kvalitet. Den pedagogiska verksamheten ger eleverna goda kunskaper och färdigheter. Eleverna trivs i huvudsak i skolan och föräldrarna är nöjda med den verksamhet som erbjuds.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- arbetsmiljön för eleverna vid skolan bör förbättras. Eleverna utsätts för kränkningar av både verbal och fysisk art från andra elever. Även kränkningar från personal mot elever förekommer,
- skillnaderna i utbildningsresultat mellan pojkar och flickor behöver analyseras för att kartlägga eventuella behov av åtgärder för att förbättra resultaten,
- kunskapen kring handlingsprogram mot kränkande behandling bör öka och elever och föräldrar bör involveras i större utsträckning vid framtida revideringar av handlingsprogram,

- det praktiska arbetet mot kränkande behandling bör förbättras, särskilt vid Jormvattnets skola,
- såväl det formella elevinflytandet som inflytandet i undervisningssituationen, bör förbättras. Särskilt gäller detta Jormvattnets skola,
- verksamheten i förskoleklassen och för integrerade sarskoleelever bör ses över för att säkerställa att de står i överensstämmelse med läroplaner och kursplaner för verksamheterna,
- stödinsatser till elever i behov av stöd bör i större utsträckning ges inom ordinarie klass eller grupps ram,
- tillgången till elevvård bör förbättras,
- utvecklingssamtalen kan utvecklas ytterligare,
- inomhus- och utomhusmiljön vid Frostviksskolan bör förbättras,
- en granskning av läromedelsstandarden vid Frostviksskolan bör genomföras,
- en översyn behöver genomföras av kostnader och avgifter för eleverna i kommunens skolor,
- personalens möjlighet till kompetensutveckling bör förbättras,
- ledningsorganisationen behöver tydliggöras,
- den lokala arbetsplanen behöver utvecklas så att dess styrförmåga på verksamheten ökar samt
- rektorns närvaro och kontakter med Jormvattnets skola bör öka.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Eleverna erbjuds endast tyska och engelska/svenska som språkval. Sådant begränsat utbud är inte i enlighet med 2 kap. 17 § grundskoleförordningen.

Datum

Ort

2005-03-21

Umeå

Stefan Persson

Anders Nylander